

การพัฒนานวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญา ของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

Innovation Development for the Propagation of Buddhism Through Phaya-lsan of Dhamma Preachers in the Northeast Region

¹รัศมี ปักดิสิริวงศ์, พระยุธนา อธิจิตโต และ สิริภพ สวนดง

¹Ratsamee Pakdisiriwong, Phra Yuthana Adhicitto and Siraphop Suandong

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: ratsameepakdisiriwong@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนานวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ จะช่วยให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีประสิทธิผลดียิ่งขึ้น และช่วยอำนวยความสะดวกให้ทั้งผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาและผู้รับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาหลักคำสอนและวิธีการสอนที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทเจ้า 2) ศึกษาบทพญา สภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพัฒนานวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 3) ประเมินผลการใช้บทพญาในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยการใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาเอกสารสร้างเครื่องมือการวิจัย คือบทพญาเทศน์พญา เพื่อทดลองใช้กับกลุ่มผู้ฟังเทศน์หรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 คน ซึ่งสุ่มแบบแบ่งชั้นจาก เจ้าหน้าที่วัฒนธรรม ครูอาจารย์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร นักเรียนนิสิตนักศึกษา สุ่มแบบเจาะจงพื้นที่ใน จังหวัด อุตรดิตถ์ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น ชัยภูมิ แล้วประเมินผลนวัตกรรม พัฒนานวัตกรรมอีกครั้ง เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สาธารณชนทั่วไปผ่านเฟซบุ๊ก

ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักคำสอนของพระพุทเจ้ามีหลายหมวดธรรม แต่ที่ได้รับความนิยมมากคือ ไตรสิกขา ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ของมนุษย์ 3 องค์ประกอบ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ส่วนพุทธวิธีการสอนมีหลายวิธี แต่การวิจัยเรื่องนี้เลือกหลักนวัตรศึกษาแบบเคยยะ ส่วนเนื้อหาเลือกเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 2) สัมภาษณ์พระนักเทศน์พญา พบปัญหา คือ พระนักเทศน์และผู้ฟังเทศน์ตีความพญาที่ใช้ภาษาโบราณไม่ได้ ผู้วิจัยจึงประพันธ์บทพญาที่ใช้ภาษาปัจจุบันเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ขึ้นมาใหม่ จำนวน 38 บท เสนอให้พระนักเทศน์ เทศน์แล้วจัดทำคลิปวิดีโอและเอกสาร สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ และจัดสนทนากลุ่ม 3) ผลจากการทดลองใช้นวัตกรรมพบว่า ได้รับความรู้ในหลักธรรม จำนวน 25/25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ประทับใจการฟังเทศน์ จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 เปลี่ยนพฤติกรรมดีขึ้น จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 พัฒนานวัตกรรมเพิ่มการตีความพญาเป็นภาษาไทยกลาง เผยแพร่ลงในเฟซบุ๊ก เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่สาธารณชนทั่วไป

*Received September 9, 2021; Revised December 1, 2021; Accepted December 20, 2021

คำสำคัญ: การเผยแผ่พระพุทธศาสนา; บทพณฺญา; พระนักเทศน์; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

Innovation development for the propagation of Buddhism through Phaya-Isan of Dhamma preachers contributes to more effective Buddhism propagation and provides more convenience to both the propagators and recipients. The research article consisted of the following objectives: 1) to study the Buddha's teachings and methods for propagating Buddhism; 2) to study Phaya-Isan and the problems of propagating Buddhism through Phaya-Isan by Dhamma preachers in the northeast region as well as to develop innovation for propagating Buddhism; and 3) to assess the results of using innovation to propagate Buddhism. The study applied a research and development method by studying documents. The Phaya-Isan innovation was used as the research tool, with 25 Dhamma recipients serving as key informants. Cultural officers, teachers, members of the Sub-district Administrative Organization and Sub-district Municipality, private business owners, farmers, and students were among the key informants gathered through stratified random sampling. Purposive sampling was used to acquire those from the provinces of Udon Thani, Kalasin, Mahasarakham, Khon Kaen, and Chaiyaphum. The data obtained were utilized to assess the innovation before it was redeveloped in order to propagate Buddhism to the public via Facebook channel.

From the study, the following results are found: 1) The Buddha's teachings consist of many virtues but the most popular one is *Trisikkhā* (Threefold Training), which is in conformity with human's way of life comprising *Sīla* (morality), *Samādhi* (concentration), and *Paññā* (wisdom). The Buddha has many teaching methods but this study focuses on *Geyya* (discourses mixed with verses) as part of *Navaṅga-satthusāsana* (the Master's ninefold teaching) while the content emphasizes the *Kusala-kammaṭṭhāna* (10 Wholesome Courses of Action) and *Akusala-kammaṭṭhāna* (10 Unwholesome Courses of Action); 2) From the interviews with Phaya-Isan preachers, the problem found is that the Dhamma preachers and recipients are unable to understand the Phaya-Isan, which uses ancient terminology. As a result, the researcher has composed the Phaya-Isan in 38 chapters, which uses current language and focuses on *Kusala-kammaṭṭhāna* and *Akusala-kammaṭṭhāna*. The Dhamma preachers have used them in their preaching, which have been videotaped and documented. The in-depth interview form is created before being given to the experts for review and focus group discussion; and 3) The results from using innovation of 25/25 Dhamma recipients are found as follows: 100% have obtained the Dhamma knowledge, 96% have been impressed with the preaching, and 96% have had better behavior. The innovation development through Phaya-Isan has been revised and the Thai central language has been added for interpretation, before being published on Facebook in order to propagate Buddhism for the public.

Keywords: Propagation of Buddhism; Phaya-Isan; Dhamma Preachers; Northeast Region

บทนำ

พระพุทธเจ้าทรงวางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้พุทธบริษัทนำไปปฏิบัติ ดังคำตรัสที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขของทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป...จงประกาศ พรหมจรรย์ ...แม้เราก็จักไปยังตำบลอรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม” (Thai Tripitakas: 4/32/40) จากคำตรัสดังกล่าวผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์กรให้ทำวิจัยเกี่ยวกับพญาเพราะอยู่ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ จึงได้ค้นหาปัญหาของพญาและวิธีใช้พญาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นับตั้งแต่เรื่องการ สร้างนวัตกรรมเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา หลักธรรมที่จะใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา วิธีการในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สื่อที่จะใช้ ช่องทางการใช้สื่อที่จะเข้าถึงประชาชนจนถึงถิ่น เหมือนที่พระพุทธเจ้าทรงเคยปฏิบัติในสมัยพุทธกาลคืออะไร และพื้นที่การวิจัยต้องเป็นภาค ตะวันออกเฉียงเหนือแน่นอน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน เป็นภาคหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งมีประชากรและพื้นที่ มากกว่าทุกภาคของประเทศ คือมีพื้นที่และประชากรเป็นหนึ่งในสามของประเทศ โดยมีประชากร 22 ล้านคน ส่วนประชากรทั่วราชอาณาจักรมี 66 ล้านคน (Vongpanya, 2021) และมีพื้นที่ 168,854 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ทั่วราชอาณาจักรทั้งหมด 513,120 ตารางกิโลเมตร ภาษาที่ใช้เป็นภาษาอีสาน อาชีพหลักคือ เกษตรกร เป็นแหล่งที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย มีวรรณกรรมท้องถิ่น เช่น นิทานพื้นบ้าน ปริศนาคำทาย บทร้องเล่นของเด็ก และพญา เป็นต้น จากการสังเกตในปัจจุบัน พบผู้ใช้พญา คือ หมอลำ พระนักเทศน์ และพิธีกร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 20 จังหวัด จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคามเป็นที่ตั้งของมหาวิทยาลัยที่มี อาจารย์มีชื่อเสียงเชี่ยวชาญด้านพญาหลายท่าน จังหวัดอุดรธานีมีพระนักเทศน์พญาที่มีผลงานการเทศน์พญา ในยูทูบและหนังสือเทศน์พญาเผยแพร่ จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่ประชาชนเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ของ พระสงฆ์เป็นอย่างดี จังหวัดชัยภูมิเป็นจังหวัดที่ผู้วิจัยฝังตัวศึกษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมของคน ภาคอีสานมา 70 กว่าปี เพราะเกิดและทำงานที่นี่ การสุ่มตัวอย่างผู้ฟังเทศน์จึงเลือกสุ่มจาก 5 จังหวัดดังกล่าว ด้วยหลักการสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ

พญาเคยมีบทบาทสำคัญกับประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะประชาชนเคยสอน บุตรหลานด้วยพญาคำสอน หนุ่มสาวเกี่ยวกันด้วยพญาเกี่ยว ผู้ใหญ่อวยพรผู้น้อยด้วยพญาอวยพร วัดภูมิปัญญา กันด้วยความรู้ด้านพญา ดัง ประมวล พิมพ์เสน (Pimsen, 2002) กล่าวถึงการประชุมนักปราชญ์หรือภูมิปัญญา อีสานเมื่อปี ค.ศ. 1996 ที่สถาบันราชภัฏอุบลราชธานีว่า “ถ้ามีความรู้อธิบายวิชาการ หรือ วิชาชีพ เรียกว่า ภูมิปัญญา แต่ถ้าพูดเป็นกลอน เป็นสุภาษิต เป็นสำนวนโวหาร เรียกว่า จอมพญา” ถ้อยคำดังกล่าวแสดงให้เห็น ว่าเมื่อก่อนชาวอีสานยกย่องผู้เก่งพญา เพราะจะประพันธ์พญาขึ้นมาสอนคนอื่นได้ จะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะ สอนเป็นอย่างดี และพญาในสมัยโบราณก็สอนทุกเรื่องที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น วิชาชีพ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป พญามีบทบาทลดลงตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมไทยในปัจจุบันเน้นการพูดการเขียนด้วยภาษาอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเข้าสู่สังคมโลก พระเริ่มเทศน์เป็น ภาษาอังกฤษ ครูและพ่อแม่เน้นการสอนภาษาอังกฤษแก่เด็ก ๆ แทนการจำพญาดังสมัยก่อน ภาษาถิ่น หรือพญาคำสอนก็ลดบทบาทลง เพราะมีอินเทอร์เน็ตมาสอนแทน จนปัจจุบันไม่ว่าพระนักเทศน์หรือผู้ฟังเทศน์ ก็ฟังพญาโบราณไม่ค่อยรู้เรื่อง ผู้ที่ต้องการจะฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอีสานต้องเริ่มประพันธ์พญาขึ้นมาใหม่ ให้เป็น ภาษาอีสานปัจจุบัน ไม่ใช่พญาภาษาโบราณที่มีอยู่เดิม หรือปรับจากของเดิมโดยใช้ภาษาปัจจุบันและเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับพญา เรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ด้วยพระนักเทศน์มีบทบาทสำคัญในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนวิธีการเทศน์พญาเคยมีบทบาทสำคัญ เพราะการเทศน์พญามีความไพเราะ ฟังแล้วเพลิดเพลิน ประทับใจ ไม่น่าเบื่อ ถ้าเข้าใจภาษา แต่ถ้าไม่เข้าใจภาษา คนก็ไม่สนใจที่จะฟัง ดังนั้น หากแก้ไขภาษาพญาเป็นภาษาปัจจุบันได้ เส้นของการเทศน์พญาก็จะต้องกลับคืนมา ผู้วิจัยต้องการที่จะแก้ปัญหาด้านภาษาของพญาจึงเสนอตัวประพันธ์พญาคำสอนเรื่อง กุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ฟังเทศน์พญาเข้าใจหลักธรรมที่สอน เป็นการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกวิธีหนึ่ง ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน หรือเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักคำสอนและวิธีการสอนที่ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า
2. เพื่อศึกษาบทพญา สภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพัฒนานวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
3. เพื่อประเมินผลการใช้นวัตกรรมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีการศึกษาเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม โดยวิธีศึกษาเอกสารและลงพื้นที่ภาคสนาม แล้วจัดทำนวัตกรรมและพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็น (TayRaukhum, 2014) ของวัตถุประสงค์ข้อ 1 เป็นความต้องการจำเป็นที่ประเมินตามนิยามความแตกต่างระหว่างจริยธรรมที่ต้องการกับจริยธรรมที่มีอยู่จริงจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนความต้องการจำเป็นตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ พญา พญาเป็นความต้องการจำเป็นที่ประเมินตามนิยามในรูปแบบความชอบ สำหรับคำเทศน์ ความต้องการจำเป็นตามนิยามความขาดแคลน คือขาดแคลนบทพญาที่ใช้เทศน์ในเรื่องกุศลกรรมบถ10 และอกุศลกรรมบถ10 ประการ เนื่องจากบทพญาคำสอนเรื่องนี้ไม่เคยมีมาก่อน จากการศึกษาจากเอกสาร เกี่ยวกับพญา จากหนังสือ (1) เพชรอีสาน ของพระครูพิศาลธรรมภาณี (2) อินทนิลสอนลูก ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (3) อธิบายพญา 1 ของประมวล พิมพ์เสนและวิทยานิพนธ์ คือ (1) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องบุญ-บาปที่ปรากฏในพญาอีสาน ของอดิสร เพียงเกษ (2) การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดพญาอีสาน ของพรสวรรค์ สุวรรณศรี (3) การศึกษาพญา สื่อประเพณี: การสืบทอดและการสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนคนอีสาน ของจิราพร ศรีบุญลือ (4) การสังเคราะห์พญาสุภาษิตอีสานลงในพุทธศาสนสุภาษิต ของพระมหาโสภณ ธนปัญญา (5) ศึกษาบทพญาเชิงจริยธรรมที่ปรากฏในบทเทศนาของพระอาจารย์สมภพ โชติปัญญา ที่มีผลต่อตำบลแพด อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ของพระวัชรานนท์ อริยชัย (6) การศึกษาวิเคราะห์หลักพุทธจริยศาสตร์สำหรับการครองเรือนในบทพญาอีสาน ของพระนพพร กิตติสาโร (7) การศึกษาหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือนในพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในบทพญาอีสาน ของพระอารย์ กตปุณโญ (8) การศึกษาพญาเชิงจริยธรรมที่พระสงฆ์ชาวอีสานนำไปใช้สอน ของพระครูอภิรักษ์ชัยมงคล (9) ศึกษาหลักธรรมที่ปรากฏ

ในผญาอีสาน ของพระสำลี รุกขิตมโม ปรากฏว่าไม่มีบทผญาเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ ที่จะนำไปเทศน์สอนได้

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา เมื่อทราบหลักคำสอนวิธีการสอน และวิธีการเผยแผ่ศาสนาของ พระพุทธเจ้าแล้ว จึงออกแบบนวัตกรรมและวางแผนการทำงาน เช่น 1) ลงภาคสนามสัมภาษณ์พระนักเทศน์ เพื่อสำรวจการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าใช้หลักคำสอนวิธีการ สอน และวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยวิธีการใด สอดคล้องกับวิธีการของพระพุทธเจ้าหรือไม่ และเพื่อขอ ทราบปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยบทผญา 2) ผู้วิจัยได้ประพันธ์และปรับบทผญาตามหลักธรรมที่จะ ใช้เผยแผ่พระพุทธศาสนา เรื่อง กุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 โดยใช้ภาษาปัจจุบัน 3) เสนอ บทผญาให้พระนักเทศน์ใช้เทศน์เพื่อจัดทำคลิปวิดีโอการเทศน์ผญา 4) จัดทำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับ สัมภาษณ์พระนักเทศน์ ผู้ฟังเทศน์ และสร้างคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม 5) เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ การวิจัย 6) จัดสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของบทผญาและการเทศน์ผญา

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพระนักเทศน์ผญา สุ่มแบบ เจาะจงจากพระนักเทศน์ผญา ของสำนักงานวัฒนธรรมซึ่งแต่ละจังหวัดจัดทำเนียบพระนักเทศน์ไว้แล้วและ สอบถามจากผู้สันตติกรรม จากพื้นที่จังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครราชสีมา และสุรินทร์ รวม 7 รูป 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญผญา เช่น ผู้แต่งหนังสือผญา คือ รศ.ดร.อุดม บัวศรี แต่งหนังสือ ผญาธรรม, จำผญา, วัฒนธรรมอีสาน, วรรณคดีอีสาน, และผญาภูมิปัญญาชีวิตของชาวอีสาน (Buasri, 2021), ผู้จัด กิจกรรมผญา คือ ผศ.ชอบ ดีสวนโคก แต่งหนังสือ ของเก่าบ่เล้ามันลืมเขียนธรรมนำคำโบราณอีสาน และทำงานร่วมกับสำนักส่งเสริมวัฒนธรรมอีสานมหาวิทยาลัยขอนแก่น (Deesuankhok, 2021) พระนักเทศน์ และผู้มีภูมิรู้ด้านการเทศน์ คือ พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ ผศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น แต่งหนังสือ พุทธศาสนาในจีน, ในเวียดนาม, ในกัมพูชา, ในลาว, ย้อนรอยอดีตพระพุทธศาสนาใน อาฟกานิสถาน, พุทธศาสนาดนตรีสรีของพุทธองค์ และสัมมนาพระพุทธศาสนา (Phramaha Dao Siam Wachirapanyo, 2021). พระครูสุตธรรมภาณี และอาจารย์อีกสองท่านที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาและผญา จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น รวม 6 รูป/คน 3) กลุ่มผู้ฟังเทศน์สุ่มจาก ตัวแทนชนทุกระดับชั้น สุ่มแบบแบ่งชั้น คือ เจ้าหน้าที่วัฒนธรรม ครูอาจารย์ สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร นักเรียนนิสิตนักศึกษา สุ่มแบบเจาะจงพื้นที่ในจังหวัด อุดรธานี กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น และชัยภูมิ รวม 25 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษาหรือการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้

1) การสัมภาษณ์ มีการสัมภาษณ์ 2 กลุ่ม คือ สัมภาษณ์เชิงลึกพระนักเทศน์ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ฟัง เทศน์ สัมภาษณ์พระนักเทศน์จำนวน 7 รูป จาก 6 จังหวัด ใช้เวลาประมาณ 8 เดือน คือตั้งแต่เดือนกันยายน 2020 ถึง เมษายน 2021 ใช้ทั้งระบบสัมภาษณ์ด้วยวาจา โน้ต โทรศัพท์ และได้รับคำตอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทางเอกสาร และคำเทศน์ทางไลน์ ส่วนการสัมภาษณ์ผู้ฟังเทศน์ จำนวน 25 คน จาก 4 จังหวัดใช้เวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน 2021 ใช้ระบบการพบด้วยตัวเองในจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 18 คน ส่วนจังหวัดขอนแก่นและอุดรธานี จำนวน 7 คน ผู้ช่วยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ โดยใช้หลักการแนะนำให้ผู้ฟังเทศน์ จากคลิปวิดีโอ ผ่านช่องทางยูทูป อ่านเอกสารการเทศน์ แล้วจึงตอบ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกลงในเอกสาร

2) การจัดประชุมกลุ่ม เริ่มจากการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น แจ้งความประสงค์เพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านผญาและการเทศน์เข้าร่วมการ สนทนากลุ่ม จำนวน 6 รูป/คน โดยมอบโครงร่างดัชนีพันธุ์ คลิปวิดีโอการเทศน์ผญา เอกสารการเทศน์ผญา

และคำถามในการประชุมกลุ่มให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษา 10 วัน ก่อนจัดประชุมกลุ่มเพื่อให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้
วิพากษ์วิจารณ์ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องนวัตกรรมและเครื่องมือวิจัยก่อนนำไปใช้ในภาคสนาม

3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติ ศึกษาเอกสาร ทั้งหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสืบค้นทาง
อินเทอร์เน็ต รวมทั้งการพัฒนานวัตกรรม ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2018-ถึงเดือนกรกฎาคม 2021 ใช้เวลา 3 ปี
เมื่อได้คำเทศน์จากพระนักเทศน์ ผู้วิจัยคัดเลือกการเทศน์ที่ดีที่สุดจัดทำคลิปวิดีโอครั้งที่ 1 ทดลองใช้กับผู้ให้
ข้อมูลสำคัญหรือผู้ฟังเทศน์จำนวน 25 คนใน 5 จังหวัด และจัดปรับปรุงพัฒนาคลิปการเทศน์ครั้งที่ 2 เพื่อเผยแพร่
แพร่พุทธศาสนาสู่สาธารณชนทั่วไปผ่านเฟซบุ๊ก

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากการสังเกต จากการสนทนากลุ่ม
จากการสัมภาษณ์ จากการถ่ายภาพ และจากการจดบันทึก

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วัตถุประสงค์ข้อ 1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับหลักคำสอนที่จะใช้ ตามค่านิยมความ
ต้องการจำเป็นในรูปแบบความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นเป้าหมายกับสภาพที่เป็นอยู่จริง พบว่าหลักธรรม
กุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ ที่เป็นเหตุให้ผู้ฟังเทศน์มีจริยธรรมจนถึงระดับพระนิพพาน
เริ่มตั้งแต่ระดับ ศีล สมาธิ ปัญญา ใคร่มีจริยธรรมระดับใดก็ศึกษาตามระดับของแต่ละบุคคล

6.2 วัตถุประสงค์ข้อ 2 วิเคราะห์จากความต้องการจำเป็นตามรูปแบบความชอบของผู้ฟังเทศน์ พบว่า
ผู้ฟังเทศน์ชอบฟังเทศน์ที่ให้เพลิดเพลินไม่เครียด วิเคราะห์แล้วคือเทศน์ผญา และวิเคราะห์ความต้องการ
จำเป็นตามนิยามในรูปแบบความขาดแคลน ผญาที่เป็นภาษาปัจจุบันเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ
10 ประการ เป็นความขาดแคลน ผู้วิจัยจึงได้ประพันธ์บทผญาที่ขาดแคลนขึ้นมาใหม่

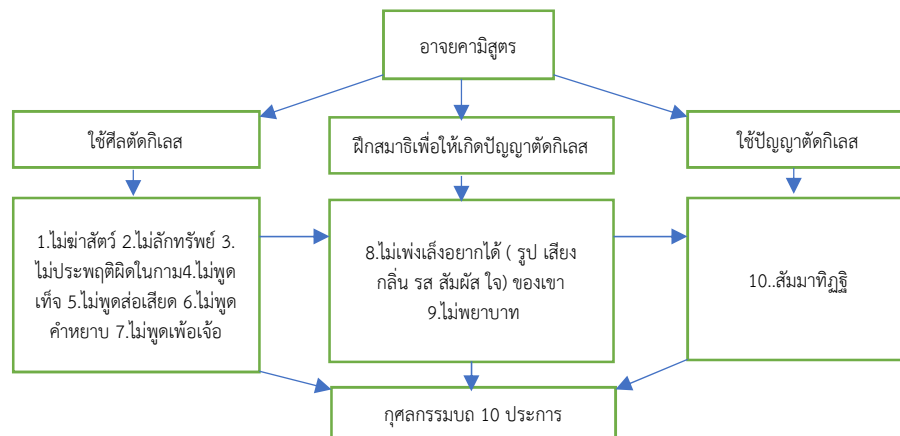
6.3 วัตถุประสงค์ข้อ 3 วิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ว่ามีความรู้ในหลักธรรม มีความ
ประทับใจ เพลิดเพลิน สนุกสนาน ไม่เบื่อในการฟังเทศน์ และเมื่อฟังเทศน์แล้วมีการเปลี่ยนแปลงทางกาย
วาจา ใจอย่างไร จากคำตอบในแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาพัฒนา
นวัตกรรมอีกครั้งเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชนทั่วไป

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการวิจัยหรือการประเมินผล ประเมินตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า หลักคำสอนของพระพุทธเจ้ามีหลายหมวดธรรม เช่น ไตรสิกขา
อริยสัจ อนุบุพเพกขา ฯลฯ แต่หลักการใหญ่ที่เป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคนแบ่งออกเป็น
3 องค์ประกอบ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา หรือเรียกรวมว่า ไตรสิกขา ในวิจัยนี้ได้นำเอาหลักธรรมกุศลธรรม
บถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 มาเป็นหลักคำสอน ส่วนวิธีการสอน ในวิจัยนี้เลือกวิธีการสอนตาม หลัก
นวัคสัทธศาสนา เพื่อให้ตรงกับวิธีการสอนที่ใช้ผญา นวัคสัทธศาสนา มี องค์ 9 คือ (1) สุตตะ (2) เคยยะ (3)
เวຍຍာกรณະ (4) คากา (5) อุทาน (6) อิติวุตตะกะ (7) ชาตกะ (8) อัပ္ภุตธรรม (9) เวทลละ วิธีการสอนด้วยผญา
มาจาก องค์ เคยยะ คือระเบียบคำที่เป็นประเภทร้อยกรองประสมกับคำประเภทร้อยแก้ว หลักธรรมกุศล
กรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ตรงกับกระบวนการพัฒนาคนแบบไตรสิกขา คือ ข้อ 1-7 เป็นศีล ใน
อริยมรรค ข้อ 8-9 เป็นปัญญาในอริยมรรคคือสัมมาสังกัปปะ แต่ต้องปฏิบัติสมาธิก่อนจึงจะเกิดปัญญา ข้อ 8
จึงหมายถึงการเพ่งเล็งอยากได้ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ใจ ของเขา และข้อ 9 การพยายาม ส่วนข้อ 10 เป็น
ปัญญาในอริยมรรค จะละมิจฉาทิฏฐิจนเป็นสัมมาทิฏฐิได้ต้องใช้ปัญญา การมีปัญญาคือเห็นโลกตามความเป็น
จริง จะเริ่มมีปัญญาเมื่อเริ่มรักษาศีล คนไม่มีปัญญาจะไม่รักษาศีล ผู้มีศีลคือผู้มีปัญญา เช่น พระโสดาบันจะมี

ปัญญามองเห็นโลกได้ถูกต้องตามความเป็นจริงในระดับหนึ่ง พระสัททพาคามีจะมีปัญญามากขึ้นกว่า พระโสดาบัน พระอนาคามีมีปัญญามากขึ้นกว่าพระสัททพาคามี จนสามารถตัดกามราคะและภริยะได้ (ข้อ 8-9) ส่วนพระอรหันต์ปัญญาท่านจะสมบูรณ์มองเห็นโลกได้ถูกต้องตามความเป็นจริงทั้งหมด การปฏิบัติตามหลักธรรมกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 จึง สามารถไปถึงพระนิพพานได้ ดังพระพุทธรเจ้า ตรัสไว้ใน อายกคามสูตร ว่า “ธรรมที่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน คือ 1.เจตนางดเว้นจากปาณาติบาต ฯลฯ 10.สัมมาทิฐิ ” (Thai Tripitakas: 24/186/335) ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่1 อายกคามสูตร ธรรมที่เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน คือ กุศลกรรมบถ 10 ประการ

วัตถุดิบประสงคที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าจากหลักคำสอน เรื่อง อกุศลกรรมบถ 10 และกุศลกรรมบถ 10 ประการ คือ 1. การฆ่าสัตว์และการงดเว้นการฆ่าสัตว์ 2. การลักทรัพย์และการงดเว้นการลักทรัพย์ 3. การประพฤติดีกามและการงดเว้นการประพฤติดีกาม 4.การพูดเท็จและการงดเว้นการพูดเท็จ 5. การพูดส่อเสียดและการงดเว้นการพูดส่อเสียด 6. การพูดคำหยาบและการงดเว้นการพูดคำหยาบ 7. การพูดเพ้อเจ้อและการงดเว้นการพูดเพ้อเจ้อ 8. การเพ่งเล็งอยากได้(กาม)ของเขาและการงดเว้นอยากได้ของเขา 9. การพยาบาทและการงดเว้นการพยาบาท 10.มิจฉาทิฐิและสัมมาทิฐิ เมื่อนำมาประพันธ์เป็นบทพณฺณาคำสอนได้ 38 บท และได้นำเสนอบางส่วนจำนวน 10 บท ดังแผนภาพที่ 2

ส่วนหนึ่งของ บทพณฺณาคำสอน เรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10	
1 การฆ่าสัตว์ “ให้เจ้าสารถรถอน อยู่ารมตรูมด่า ชีวิตของผู้ฆ่าคือเจ้ากะดั่งกัน เจ้าถักตีเจ้ากะเจ็บ เจ้าถักฆ่าเจ้ากะฆ่า ให้เจ้าคิดถึงกรรมที่เจ้าได้เนน บาปกรรมมีแท้แท้ อย่ายอมแพ้แก่บ่วงมาร”	
2. การลักทรัพย์ “ ศีล ทาน นี้ พามังมี บตกต่ำ ทำกรรมลักเขานั้น หั้นเขานรกไป”	3. การประพฤติดีกาม “กามเว้น ชมผัวเมียลูกของท่าน หากทำการเสพซ้อน สิตายย่อนกิเลสกาม”
4. การพูดเท็จ “ถึงสิทุกขยากย้าย ขออดแลงกาย อย่าได้ลืมคำสัตย์ ต่อสัญญาหมั่น”	5. การพูดส่อเสียด “เหลียวเห็นหน้าจายอยากส่อเสียด อยากเหยียดให้จม จ้อย อยางงอยให้จมซ้ำ อยากย้ายแต่เจ้า จึงได้เว้าเพื่อเสียดแทง”
6. การพูดคำหยาบ “เกาสิตีสิบิษาให้ใช้แก่นพะยุงติ อย่าได้เอวาทอันหยาบคาย มาติด่าง	8.การเพ่งเล็งอยากได้(กาม)ของเขา “อย่าอยากกินแต่ของเขา อย่าอยากเอาแต่ขอเว้น ให้เจ้ากินและใช้ ของที่ได้และที่มี”
7.การพูดเพ้อเจ้อ “สิ่งมีประโยชน์จึงว่า บมีเค้าบมีมุลอย่าว่า มั่นลิสัยผู้ถ่า รวความรู้จากการฟัง”	
9. การพยาบาท “อันว่าอาฆาตไว้ พยาบาทจองเวร มั่นแห่งเป็นกรรมหนัก บมีทางหลีกเลี่ยง มั่นเสียง อันตรายต้องจองจำนำผูก มีแต่ทุกข์อ้อยสร้อยหนักหน้าบถอย”	10. สัมมาทิฐิ “ความเห็นที่ถูกต้อง คืออริยสัจ พร้อมทั้งพระไตรรัตน์ปฏิจจา ฯ ช่วยนำพาให้ทำถูกต้อง บ่พาไปติดข้อง กับของที่บ่มั่น ได้พบแก่นแท้แท้ บได้แพ้แก่ความหลง”

แผนภาพที่ 2 ส่วนหนึ่งของบทพณฺณาคำสอนเรื่อง อกุศลกรรมบถ 10 และกุศลกรรมบถ 10 ประการ

ปัญหาการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ ผู้ฟังเทศน์ไม่สามารถเข้าใจพญา เพราะภาษาของพญาเข้าใจยาก (Pramaha Kitti Kittimethi, 2021) พระนักเทศน์ไม่สามารถตีความพญาที่เข้าใจได้ จึงไม่ชอบเทศน์พญา คนรุ่นใหม่ฟังพญาไม่เข้าใจ พุทธพญาก็ไม่เป็น พระสงฆ์ที่สามารถเทศน์พญาได้มีน้อย พญามีบทบาทลดลง จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะสูญหายไป คนใช้พญาส่วนมากเป็นคนสูงอายุ เยาวชนให้ความสนใญ่น้อย ขาดการส่งเสริมการเทศน์พญา ไม่มีตำราการเทศน์พญา ข้อเสนอแนะจากพระนักเทศน์ คือ ควรสร้างนวัตกรรมการเทศน์พญา พระนักเทศน์ควรฝึกเทศน์พญาให้ชำนาญ ให้คล่องและช่วยกันเผยแพร่พญาด้วยการเทศน์พญา ควรมีการจัดตั้งกลุ่มเรียนรู้พญา จัดฝึกอบรมการเทศน์พญา จัดพิมพ์ตำราการเทศน์พญา ควรจัดรายการเทศน์พญาทางสื่อออนไลน์

การพัฒนานวัตกรรมการเทศน์พญา ได้นวัตกรรม 3 ชิ้น คือ

- 1) คลิปวิดีโอการเทศน์พญาที่ดีความเป็นภาษาอีสานล้วน
- 2) คลิปวิดีโอการเทศน์พญาที่ดีความเป็นภาษาไทยกลาง
- 3) เอกสารการเทศน์ที่ถอดจากไฟล์เสียงเทศน์

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลที่ได้รับจากการฟังเทศน์จากคลิปวิดีโอการเทศน์พญา และอ่านเอกสาร คือ

3.1 ผู้ฟังเทศน์ได้รับความรู้หลักธรรมเรื่อง กุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 แล้วจะนำบทพญา ไปใช้ในการทำหน้าที่พิธีกร ได้รับความรู้ใหม่และเข้าใจพญาเพราะไม่เคยรู้เรื่องพญามาก่อน รู้หลักธรรมแล้วไม่เบียดเบียนใคร รู้หลักธรรมแล้วนำไปใช้ในการเตือนสติ รู้หลักธรรมแล้วไม่ยอกได้ของใคร รู้หลักธรรมแล้วอยากทำแต่ความดี รู้หลักธรรมแล้วอยากทำบุญทำทาน รู้หลักธรรมแล้วทำให้รู้ว่าอะไรผิดอะไรถูกอะไรดีอะไรชั่ว รู้หลักธรรมแล้วทำให้จิตใจอ่อนโยนลง ได้ข้อคิดในการใช้ชีวิตประจำวัน รู้หลักธรรมแล้วเริ่มรักษาศีล 5 ได้ความรู้แล้วทำให้ภาคภูมิใจในความเป็นคนอีสาน อยากอนุรักษ์ภาษาวรรณกรรมขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมอีสานได้รับความรู้หลักธรรมเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ ทั้ง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 ขณะฟังเทศน์เกิดความสนุกสนานประทับใจ ฟังแล้วเพลิดเพลิน ฟังแล้วไม่เบื่อ น่าสนใจ น่าติดตาม เบิกบานใจ ไพเราะ สบายใจ จำนวน 24 คน จาก 25 คน คิดเป็นร้อยละ 96

3.3 ฟังเทศน์แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกาย วาจา และใจ ไปในทางที่ดีขึ้น คือ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่เบียดเบียนใคร จิตมีเมตตา จิตใจมีความอ่อนโยน ไม่ยอกได้ของใคร ไม่เอาเปรียบใคร ชอบทำบุญทำทาน พุทธจาไพเราะขึ้น (Surasieng, 2021) พุทธน้อยลง คิดก่อนพูดก่อนทำ รักษาศีล 5 ให้ถ้อย ไม่พยาบาท ไม่โกรธแค้นใคร ไม่ประมาท เลื่อมใสในพระพุทธศาสนามากขึ้น ไม่ยึดมั่นถือมั่น ละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป ละความชั่ว ทำความดี อนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาอีสาน จำนวน 24 คน จาก 25 คน คิดเป็นร้อยละ 96

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการพัฒนานวัตกรรมการเผยแพร่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญาของพระนักเทศน์ คือ 1) ได้คลิปวิดีโอการเทศน์พญาเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ซึ่งเป็นของใหม่ ยังไม่มีใครผลิตนวัตกรรมเรื่องนี้นมาก่อน 2) ได้บทพญาใหม่ที่เป็นภาษาปัจจุบัน จำนวน 38 บท 3) การเทศน์พญาสามารถที่จะสืบทอดต่อไปได้ถ้าผลิตนวัตกรรมได้ตรงตามความต้องการของคนแต่ละยุค เนื่องจากยุคปัจจุบันของประเทศไทยกำลังปรับตัวเข้าสู่สังคมโลก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาจำเป็น การจำพญาที่เคยมีมาในอดีตได้หายไป กลายเป็นฝึกการพูดภาษาอังกฤษ และฝึกเทศน์ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปทั่วโลก พญาจึงมีบทบาทน้อยลง แต่พญายังคงใช้อยู่ในการเล่าของหมอลำ การเทศน์พญาของพระนักเทศน์มีบ้าง แต่ไม่มาก การนำบทพญาไปใช้ในการเป็นพิธีกรยังคงมีอยู่แต่ไม่มาก เมื่อทดลองใช้นวัตกรรมการเทศน์พญา ใน

ของคำผญา ส่วนของผู้วิจัยสัมภาษณ์พระนักเทศน์ห่างจากท่าน 16 ปี พระนักเทศน์ให้สัมภาษณ์ว่า ปัจจุบันผู้ฟังเทศน์ส่วนมากฟังเทศน์ตามเทศกาล และฟังตามมรรยาทของแขกที่ไปร่วมงานในพิธีการต่าง ๆ เช่น งานพระราชพิธี งานศพ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ และพระสงฆ์ส่วนมากในปัจจุบันก็แปลผญาภาษาโบราณไม่ได้เช่นกัน พระจึงไม่ค่อยเทศน์ผญา ผญาจึงมีความเสี่ยงสูงที่จะสูญหายไป ส่วนที่พระครูอภิรักษ์ชัยมงคลกล่าวว่า คนรุ่นใหม่เริ่มหันหลังให้การแสดงธรรม สอดคล้องกับผู้วิจัยเมื่อไปสัมภาษณ์นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และขอให้ฟังเทศน์ก่อนตอบสัมภาษณ์เชิงลึก นักเรียนคนนั้นปฏิเสธที่จะฟังเทศน์ ผู้วิจัยขอให้อ่านคำเทศน์อย่างเดียว เมื่อนักเรียนคนนั้นอ่านคำเทศน์แล้ว บอกว่าเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และเกิดความเชื่อในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และก็เริ่มปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการรักษาศีล 5

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าผลการใช้วัตรกรรมหลังจากฟังเทศน์ได้รับความรู้ในหลักธรรมเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ จำนวน 25/25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความประทับใจเพลิดเพลินในการฟังเทศน์ จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางกาย วาจาใจ จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 สอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาสำหรับพระภิกษุญวณะ (Hnuchuseesakul, Sinlarat, and Fakkhao, 2021) ที่ประสิทธิผลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผล และมีความพึงพอใจในการฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก การประเมินผลความชอบบทผญาซึ่งสะท้อนสิ่งแวดล้อมจากวรรณกรรมในแต่ละยุค ปรากฏว่า บทผญา “เหลียวเห็นหน้าวาจาอยากส่อเสียด อยากเหยียดให้จมจ้อย อยากงอให้จมช้า อยากย่ำแต่เจ้า จึงได้เว้าเพื่อเสียดแทง” มีผู้ชอบตรงกันมากที่สุดถึง 3 คน ส่วนอีก 22 คน ชอบไปคนละแบบ ไม่ซ้ำกัน แสดงให้เห็นว่าในสังคมปัจจุบันมีสิ่งแวดล้อมชวนให้โกรธจึงอยากจะทำ อยากจะพูดส่อเสียดให้อีกฝ่ายที่ทำให้โกรธ สอดคล้องกับบทความวิจัยเรื่อง “ความโกรธและตัวตน: รูปแบบการแสดงความโกรธของผู้ขบถยนต์และการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในกรุงเทพมหานคร” (Thippaboon, and Chenpitayaton, 2021) ที่โกรธแล้วแสดงความโกรธเพื่อให้คู่กรณีได้รับความเจ็บปวดด้วยการด่า อาการเหล่านี้ไม่สอดคล้องกับท่านพุทธทาส (Buddhadasa, 2021) ที่สอนว่า “พระพุทธเจ้าตรัสว่าไอ้คนด่าตอบนั้นเร็วกว่าคนด่าที่แรก” แสดงว่าใครที่ชอบด่าเป็นคนเลว จึงไม่ควรทำ ถ้าไม่อยากได้ชื่อว่าเป็นคนเลว ควรจะพูดตกลงกันด้วยสันติ ไม่ใช่การด่าโต้ตอบกัน

สรุป

การพัฒนานวัตรกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในเรื่องนี้มีดังนี้ คือ 1). การสร้างคลิปวิดีโอการเทศน์ผญาเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 และเอกสารที่ถอดจากไฟล์เสียงเทศน์ผญาเป็นหลักคำสอนที่มีองค์ประกอบครบทั้ง ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นหลักคำสอนที่เหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สุ่มจากตัวแทนของชนทุกระดับ สามารถที่จะพัฒนาผู้ฟังเทศน์ได้ถึงระดับพระอรหันต์ เริ่มตั้งแต่มีศีลสมบุรณ์จนเป็นพระโสดาบัน พระสกิทาคามี พระอนาคามีและพระอรหันต์ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า หลักธรรมเรื่องกุศลกรรมบถ 10 นี้ คือ อายะคามิสสูตร เป็นหลักธรรมที่เป็นเหตุให้ถึงพระนิพพาน 2). พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปสอนถึงถิ่นที่อยู่ของประชาชน งานวิจัยเรื่องนี้ได้ไปสอนประชาชนถึงถิ่นเช่นกัน คือใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลที่สามารถไปสอนจนถึงถิ่นได้ 3) ก่อนสอนพระพุทธเจ้าจะทรงสำรวจก่อนว่าผู้รับคำสอนมีจริตแบบใดในเรื่องนี้วิเคราะห์ว่าการฟังเทศน์ของชาวอีสานเหมาะกับบทผญาคำสอน เพราะผญามีความไพเราะ การฟังเทศน์จึงไม่น่าเบื่อ ให้ความเพลิดเพลินประทับใจ 4) ผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทผญาของพระนักเทศน์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สุ่มผู้ฟังเทศน์จากตัวแทนของชนทุกชั้นที่เกี่ยวข้อง คือ เจ้าหน้าที่

วัฒนธรรม ครูอาจารย์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร นักเรียน นิสิต นักศึกษา จากจังหวัด อุตรดิตถ์ กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ขอนแก่น และชัยภูมิ ผลการประเมินพบว่ามีความรู้ใน หลักธรรมเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 จำนวน 25/25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความ ประทับใจเพลิดเพลินในการฟังเทศน์ จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 และฟังเทศน์แล้วมีการ เปลี่ยนแปลงทางกาย วาจา ใจ ดีขึ้น จำนวน 24/25 คน คิดเป็นร้อยละ 96 และเมื่อให้ผู้ฟังเทศน์เขียนบทพญา ที่ชอบคนละบท ปรากฏว่า บทพญา”เหลียวเห็นหน้าว่าจายากส่อเสียด อยากเหยียดให้จมจ้อย อยากงอโยให้ จมช้า อยากย่ำยี้แต่เจ้า จึงได้เว้าเพื่อเสียดแทง” ได้รับความนิยม 3/25 ซึ่งเป็นคะแนนนิยมสูงสุด นอกนั้น คนฟังเทศน์ชอบกันคนละบทไม่ซ้ำกัน ผู้วิจัยเห็นว่า วรรณกรรมสะท้อนสิ่งแวดล้อมในแต่ละยุคออกมา จึงตีความว่าคนในยุคนี้ชอบด่า

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าหลักคำสอนในกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ มีทั้ง ศิล สมาธิ ปัญญาเมื่อนำไปปฏิบัติสามารถบรรลุผลถึงพระนิพพานได้ จึงเหมาะกับ พุทธศาสนิกชนทุกระดับชั้นที่จะเรียนรู้ นำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง หรือนำไปปฏิบัติในสำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ หรือสอนในโฮมเพจหรือทุกช่องทางในการสื่อสารสนเทศและดิจิทัล

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบบทพญาที่สอนเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 ประการ จำนวน 38 บท สามารถนำบทพญาเหล่านี้ไปใช้ในงานพิธีกร หรือจ่ายผลพญาในการสนทนา หรือใช้ เป็นคำสอนในสถาบันการศึกษา หรือใช้สอนบุตรหลานให้มีคุณธรรมจริยธรรมตามบทพญา ส่วนปัญหา พระนักเทศน์พญามีน้อย เพราะไม่เข้าใจความหมายของพญาเพราะเป็นภาษาโบราณ พระนักเทศน์สามารถที่ จะนำบทพญาเหล่านี้ไปฝึกเทศน์ให้ฆานาญจนสามารถเพิ่มจำนวนพระนักเทศน์พญาได้ หรือจัดพิมพ์เอกสาร บทพญาเผยแพร่แก่ผู้สนใจทั้งพระนักเทศน์และประชาชนทั่วไป

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าหลักคำสอนในบทพญาเรื่องกุศลกรรมบถ 10 และอกุศลกรรมบถ 10 สามารถนำไปสอนให้เกิดความรู้ ทศนคติ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จึงเหมาะที่จะอนุรักษ์บทพญาเหล่านี้ไว้เพื่อเป็นพญาคำสอนหรือสืบสานวัฒนธรรมอีสาน และควรพัฒนา นวัตกรรมพญาให้ทันสมัยและปรับภาษาของพญาให้เหมาะกับแต่ละยุค เพราะภาษาของพญาในวันนี้จะ กลายเป็นพญาภาษาโบราณในยุคต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

- 2.1 การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านบทพญากับนักเรียนนักศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2.2 การพัฒนานวัตกรรมจากการใช้บทพญา
- 2.3 การศึกษาเพื่อชะลอการด่า

References

- Buasri, U. (2021). Qualified Director of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus. *Focus Group*. February, 12.
- Buddhadasa Bhikkhu. *Who Insulted in Response Were Worse Than Who Insulted at First*. Retrieved May 24, 2021, from <https://web.facebook.com/AJahnBuddhadasa/posts>
- Deesuankhok, Ch. (2021). Office of Cultural Promotion, Khon Kaen University. *Focus Group*. February, 12.
- Hnuchuseesakul, S., Sinlarat, P., & Fakkhao, S. (2021). The Development of Training Courses According to the Buddhist Teachings to Promote the Ability to Comply with the Threefold Training for the Newly Ordained Monks. *Journal of MCU Peace Studies*, 9(4), 1614-1626.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitikas*. Bangkok: MCU Press.
- Piampathom, A. (2017). *An Analitical Study of Kusalakammapha for Development of Life*. (Master' Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Pimsen, P. (2002.). *Atibuy Phaya 1*. Khon Kaen: Khon Kaen Printing.
- Phrakruabhirakchaimongkol (Phramahatu Kittiwanno). (2005). *Studying Moral Phaya with Isan Monks use in Teaching*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Pramaha Kitti Kittimethi, (2021). Preacher of Wat Chetiyaphum, Nam Phong District, Khon Kaen Province. *Interview*. February, 12.
- Phramaha Dao Siam Wachirapanyo, et al. (2021). Asst. Prof. Dr. Director of MCU Khon Khaen Campus. *Focus Group*. February, 12.
- Pramaha Pornsawan Kittivaro. (2011). *A Study of Human Resources Development According to the Principles of the 10 Wholesome Courses of Action*. (Master' Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Surasieng, P. et al. (2021). The Culture of Chaiyaphum Province. *Interview*. March, 24.
- Tayraukhum, S., (2014). Research and Development: Method for Research Developing. *Journal of Research for Social and Community Development, Rajabhat Maha Sarakham University*, 1(1), 1-10.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitikas*. Bankok: MCU Press.
- Thippaboon, Ch., & Chenpitayaton, K. (2021). Anger and the Self: Driver's Pattern of Anger Expression In Traffic Collision in Bangkok Metropolitan. *Journal of MCU Peace Studies*, 9(4), 1337-1349.
- Vongpanya, T. (2021). *Open the Thai population for the year 2020- THE STAND*. Retrieved November 18, 2021, from <https://testandard.co/thai-population-2563/info-template-2020-cc-social-fb-ig-copy-9/>
- Vorametigul, U. et al. (2018). Buddhist Teaching Methods. *Journal of Graduate MCU Khonkaen Campus*, 5(1), 70-82.